

PJESA I

Kur shkruajmë

Pyetja 1	D	1 pikë
Pyetja 2	A	1 pikë
Pyetja 3	C	1 pikë
Pyetja 4	B	1 pikë
Pyetja 5	D	1 pikë
Pyetja 6	C	1 pikë
Pyetja 7	D	1 pikë

Pyetja 8 (a) 2 pikë

Model përgjigjeje

- Të gjithë lexojmë,
- Një sekret tjetër është se shkruajmë shpesh,
- Shkrimtarët janë lexues,
- Ne qëndrojmë me veten, shkruajmë në aeroporte apo tavolinën e kuzhinës apo edhe tek peceta e bukës,
- Jemi të zhurmshëm,
- Jemi koleksionistë,
- Etj.

1 pikë Nëse rendit dy nga të fshehtat që autorja ndan me lexuesit e saj.

OSE

1 pikë Nëse rendit vetëm një nga të fshehtat që autorja ndan me lexuesit e saj.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Shënim:

Nxënësi mund ta shkëpusë përgjigjen nga testi ose ta shprehë me fjalët e veta.

Pyetja 8 (b) 2 pikë

Proceset:

- të praktikuarit,
- të shkruarit,
- të lexuarit.

2 pikë Nëse identifikon dy proceset.

1 pikë Nëse identifikon vetëm një proces.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi mund ta shkëpusë përgjigjen nga testi ose ta shprehë me fjalët e veta.

Pyetja 9

3 pikë

Përgjigje e plotë

- *Shkruhet me zemër, shkruhet me duar, duke luajtur me fjalët. Krijohet kështu një imazh i ri përmes detajeve të prekjes, që shkrin fjalën me duart dhe zemrën, me zbulimin. Fjala është forma dhe përmbajtja.*

OSE

- *Procesi i të shkruarit nuk mund të mendohet si diçka mekanike, ku vetëm duart shkruajnë. Pa zemrën ai nuk do të kishte kuptim. Kombinimi i të dyjave krijon emocionin, që derdhet më pas në fletën e bardhë të letrës.*

Përgjigje e pjesshme

Procesi i të shkruarit zhvillohet përmes emocioneve.

- Nuk mund të shkruhet pa zemër.
- Dëshira ime është të shkruaj me emocion.

➤ **Figura:** metaforë.

GJUHA SHQIPE DHE LETËRSIA

---

2 pikë Nëse shpjegon në **mënyrë të plotë** kuptimin e shprehjes.
Përgjigjja e dhënë nga nxënësi shkon përtej një interpretimi fjalë për fjalë të tekstit, gjithsesi duke e interpretuar atë në përputhje të plotë me të.

1 pikë Nëse shpjegon në **mënyrë të pjesshme** kuptimin e shprehjes. Përgjigjja e dhënë nga nxënësi i referohet më tepër kuptimit të drejtpërdrejtë.

DHE

1 pikë Nëse identifikon figurën e stilistikës -metaforën.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 10   **2 pikë**

Përgjigje e plotë

Domethënia:

- *Përmes artit të të shkruarit ajo ka njohur më mirë vetveten, ka dëgjuar zërin e saj të brendshëm dhe ka zbuluar çfarë është ose jo e rëndësishme, çfarë e trishton apo e bën të ndryshme. Është ndjerë më e plotë dhe më pak e vetmuar.*
- *Të shkruarit e ka ndihmuar të krijojë një emër, identitetin e saj, të jetë unike, të zbulojë të veçantën që ka.*

Përgjigje e pjesshme

- *Ka njohur më mirë vetveten;*
- *Ka dëgjuar brenda vetes;*
- *Ka zbuluar shumë gjëra për veten.*

2 pikë Nëse shpjegon në **mënyrë të plotë** kuptimin e shprehjes.

1 pikë Nëse shpjegon në **mënyrë të pjesshme** kuptimin e shprehjes.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 11 (a)   **2 pikë**

➤ **Interpretimi**

- *Rishikimi/ rishkrimi është një pjesë, etapë e rëndësishme e krijimtarisë, një moment mjaft i dobishëm për procesin e të shkruarit etj.*

➤ **Rëndësia:**

- *Për të bërë ndryshimet e duhura në formë dhe përmbajtje,*
- *Për ta përsosur stilin,*
- *Për të shkruar sa më mirë.*

1 pikë Nëse interpreton qëndrimin që ka autorja në lidhje me rishkrimin e një vepre.

1 pikë Nëse tregon pse kjo etapë është me rëndësi në procesin e të shkruarit.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 11 (b) 2 pikë

Përgjigja i referohet përmbajtjes që duhet të ketë vepra:

- *Respekton mendimet, idetë, ndjenjat, duke qenë besnik i vetvetes krijon dhe përmbajtjen e duhur.*

Përgjigja i referohet formës që duhet të ketë vepra:

- *Eksploron gjuhën, fjalën, krijon dhe stilin e vet (e tij) unik, rishikon/përpunon veprën e tij.*

1 pikë Nëse tregon se në ç'mënyrë një shkrimtar sigurohet që vepra të ketë përmbajtjen e duhur.

DHE

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 12 2 pikë

➤ **Teknikat e shkrimit:**

GJUHA SHQIPE DHE LETËRSIA

- Përdorimi i vetës II shumës (ku përfshin lexuesin),
- Dhënia e mesazhit,
- Pyetjet retorike me efekt nxitës,
- Rimarrja e argumentit (tezës) në paragrafin hyrës,
- Fjali të shkurtra,
- Folje në urdhërore,
- Fjali nxitëse.

2 pikë Nëse identifikon dy nga teknikat e shkrimit në paragrafin e fundit.

1 pikë Nëse identifikon vetëm një teknikë shkrimi në paragrafin e fundit.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

PJESA II

Kamy

I huaji

Pyetja 13	B	1 pikë
Pyetja 14	D	1 pikë
Pyetja 15	D	1 pikë
Pyetja 16	C	1 pikë
Pyetja 17	B	1 pikë
Pyetja 18	A	1 pikë

Pyetja 19   **3 pikë**

Roli i dyfishtë:

- **Së pari:** *Kujtimi i momenteve të së shkuarës i shërben Mersoit si një shkëputje nga realiteti, nga një gjyq ku ai ndihet i përjashtuar.*
- **Së dyti:** *Merso fillon të ndiejë fuqinë e kujtimeve dhe vlerën e atyre momenteve që i kanë sjellë dikur lumturi.*

Efekti:

- *Merso e kupton se e ka humbur aftësinë të gëzojë (shijojë) dhe të përjetojë momente të tilla. Kjo humbje atij fillon **t'i bëjë përshtypje** për herë të parë dhe pikërisht të kuptojë një vlerë të tij të brendshme, të cilën e kishte pasur deri më atë çast dhe që e kishte mohuar.*

OSE

- *Për të krijuar efektin e absurdit të lexuesi. Në sytë e tij lexuesi sheh tashmë një Merso që ndien dhe nga ana tjetër çuditet që në një moment kaq delikat, nga ku varet jeta e tij, ai të përjetojë ndjesi të tilla.*

2 pikë

Nëse shpjegon rolin e dyfishtë të kujtimeve

OSE

1 pikë

Nëse shpjegon vetëm një pjesë të këtij roli.

DHE

1 pikë

Nëse tregon efektin që kanë kujtimet në këtë çast të zhvillimit të gjyqit tek Merso.

0 pikë

Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 20 (a)

2 pikë

Model përgjigjeje

- **Paradoksi:** mirësia dhe konsiderata (respekti) e njerëzve (popullit) në sallën e gjyqit, kundrejt një njeriu, të cilin sapo e kanë dënuar me vdekje, tingëllon e pavend dhe paradoksale.
- **Procesi tingëllon qesharak** dhe absurd, pasi dikush po dënohet jo për krimin që ka kryer por për sjelljen e tij dhe më pas duhet të vritet në mënyrë mesjetare dhe në emër të shumë njerëzve dhe një shoqërie së cilës ai nuk i takon.

1 pikë Nëse tregon paradoksin në paragrafin e fundit.

1 pikë Nëse shpjegon se pse vendimi i marrë nga juria është qesharak.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 20 (b) 1 pikë

Reagimi:

- Merso i nuk thotë asgjë në lidhje me vendimin e jurisë, pasi kjo nuk i intereson aspak.
- Reagimi duket normal, pasi është brenda natyrës së personazhit.
- Ndoshta sepse ai e kupton se gjithçka është e kotë, e pavlerë, ndoshta sepse ai nuk mund të mendojë për asgjë dhe ndoshta sepse është nxehtë në sallën e gjyqit dhe ai me të vërtetë dëshiron të kthehet në qelinë e tij sa më shpejt të mundet.

1 pikë Nëse shpjegon reagimin e Mersoit kur dënohet me vdekje.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 21 2 pikë

Përgjigje e plotë

MATURA SHTETËRORE

- Gjyqi merret me veprime të së shkuarës së Mersoit dhe jo me vrasjen që ai ka bërë. Merso i është tërësisht i përjashtuar. "Viktima" nuk ka zë të mbrohet apo shprehë mendimin e vet. Vendimi i gjyqit është joracional, atij do t'i pritët koka në një shesh dhe kjo në emër të popullit francez. Ai duket sikur s'ka të bëjë fare me gjyqin ku po vendoset fati i tij. Merso duket sikur merr pozicionin e një gjyqtari: dëgjon, shikon, vëzhgon dhe jep gjykime se si duhet të bërë drejtësia.

Përgjigje e pjesshme

- Merso nuk ndihet pjesë e gjyqit që zhvillohet për të.
- Merso po dënohet për veprime dhe sjellje të së shkuarës dhe jo krimin e kryer.

2 pikë Nëse arsyeton në mënyrë të plotë thelbin e procesit që po zhvillohet kundër Mersoit.

OSE

1 pikë Nëse arsyeton në mënyrë të pjesshme thelbin e procesit që po zhvillohet kundër Mersoit.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 22

2 pikë

Përgjigje e plotë

Situata absurde:

- *Merso nuk është në gjendje ta marrë seriozisht gjyqin e tij. Ai e kupton se po e gjykojnë. Për një njeri, i cili është mësuar të vlerësohet vazhdimisht për sjelljen e tij kundër normave morale, ky gjyq është thjesht një ditë në jetën e tij, që mezi pret të mbarojë. Ndryshe nga paragrafi hyrës ku mendon se duhet të reagojë, të flasë, madje edhe guxon të flasë, në këtë moment të situatës ai tërhiqet tërësisht.*

OSE

- *Ai kërkon të gjejë qetësinë a lumturinë e tij, pavarësisht situatës dhe mjedisit në të cilin ndodhet, kjo është për të si nevojë për të ekzistuar. Edhe pse po flitet për jetën e tij, ai ndihet tërësisht i përjashtuar dhe kërkon një cep për qetësi. Vetëm kjo i sjell qetësi. Kemi dy gjendje të Mersoit, në hyrje të skenës (paragrafi i parë) ai shfaq shenja reagimi, kërkon të flasë, ndryshe nga heshtja që zgjedh në këtë çast. Kjo e bën situatën absurde.*

Përgjigje e pjesshme

- *Merso ndihet i përjashtuar nga gjyqi që ka në dorë fatin e tij.*
- *Nuk e merr dot seriozisht gjyqin që po zhvillohet kundër tij.*

2 pikë

Nëse shpjegon në mënyrë të plotë ku qëndron absurdi në fjalinë e dhënë.

OSE

1 pikë

Nëse shpjegon në mënyrë të pjesshme ku qëndron absurdi në fjalinë e dhënë.

0 pikë

Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 23

2 pikë

Karakteristika të rrëfimit:

- Rrëfimi është në vetën e parë, rrëfen Mersoi dhe gjithçka jepet nga këndvështrimi i tij, toni përcaktohet prej personazhit,
- Nga mënyra se si rrëfëhet (rrëfen Mersoi), duket sikur rrëfëhet për një njeri të panjohur,
- Kamy nuk shpjegon kurrë, por përshkruan dhe nuk gjen askund ndonjë justifikim të veprimeve të personazheve,
- Ka pak ngjyra në fragment (vetëm kur ai kujton),
- Ka një prani të ironisë dhe sarkazmës,
- Thjeshtësi në rrëfim,
- Përqendrim i madh tek detajet,
- Përshkrime tejet të sakta,
- Përdorimi i ligjëratës së zhdrejtë,
- Fjalor shumë i thjeshtë.

2 pikë Nëse identifikon dy karakteristika të rrëfimit.

OSE

1 pikë Nëse identifikon vetëm një karakteristikë të rrëfimit.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 24

2 pikë

Përgjigje e plotë

- *Kamy përdor një stil të veçantë të rrëfyeri me qëllim që e tërë skena të ndikojë në gjendjen emocionale të lexuesit. Stili vjen i veçantë, i zhveshur. Duke paraqitur ngjarjet, mendimet, ndjenjat pa ndonjë gjuhë specifike apo komente, Kamy e nxit lexuesin të përjetojë të njëjtën ndjesi që Mersoï provon teksa vëzhgon njerëzit dhe botën që e rrethon. Kamysë i intereson të theksojë ekzistencën e paqëllimtë të njeriut dhe se në thelb kjo ekzistencë është joracionale: kalimi i kësaj ndjesie te lexuesi kërkon këtë lloj stili të veçantë.*
- *Zhveshja e fjalës, ndjesive, e çon lexuesin të përftojë situatën absurde, në të cilën ndodhet njeriu.*

Përgjigje e pjesshme

- *Tërheq vëmendjen e lexuesit.*
- *E nxit lexuesin të ketë të njëjtat përjetime si Mersoï.*

2 pikë

Nëse shpjegon në mënyrë të plotë efektin që ka rrëfimi te lexuesi.

OSE

1 pikë

Nëse shpjegon në mënyrë të pjesshme efektin që ka rrëfimi te lexuesi.

0 pikë

Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 25

8 pikë

KRITERI I: SHTJELLIMI I IDESË

2 pikë

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- shkruan një ese, ku argumenton se si ambienti që na rrethon ndikon dhe i jep kuptim jetës sonë,
- mban qartë një pozicion të dukshëm në zgjedhjen e bërë,
- përdor shembuj dhe arsye specifike për të mbështetur përgjigjen e dhënë, duke iu referuar përvojës personale ose edhe përvojave të të tjerëve,
- ka qartësi mendimi.

KRITERI II: ORGANIZIMI DHE STRUKTURA E ESESË

2 pikë

1 pikë Struktura e esesë

- respekton elementet e strukturës së esesë:
  - hyrjen,
  - zhvillimin (argumentin/argumentet),
  - përfundimin.

1 pikë Organizimi i esesë

- organizim logjik, ku shfrytëzohen teknika të tilla, si: koherenca dhe unifikimi i paragrafëve (lidhja logjike mes paragrafëve, kalimi në mënyrë të natyrshme nga njëri paragraf te tjetri).

KRITERI III: STILI DHE ORIGJINALITETI

2 pikë

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- përmes gjuhës që përdor, krijon një përshtypje të përgjithshme për atë që do të shprehë,
- shprehet me një gjuhë eseistike,
- ka fjalor të pasur,
- ka stil origjinal.

KRITERI IV: SAKTËSIA GJUHËSORE

2 pikë

(1 pikë sintaksa dhe 1 pikë drejtshkrimi)

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- strukturon qartë përgjigjen nga pikëpamja gramatikore,
- ndërton fjali të sakta dhe të qarta,
- përdor fjali që variojnë në modele, gjatësi dhe ritëm,
- ka saktësi drejtshkrimore.